

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Valfärdsutredningens delbetänkande: Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Danderyds kommun har givits möjlighet att inkomma med yttrande över Valfärdsutredningens delbetänkande Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78). Remissvar ska avlämnas senast den 24 februari 2017. Danderyds kommun har tagit del av delbetänkandet och avger här sitt yttrande.

Syftet med utredningen är enligt direktiven att säkerställa dels att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo, dels att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått. Utredningen ska föreslå hur offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster kan utformas så att den säkrar likvärdighet, kvalitet, samhällsekonomisk effektivitet, behovsstyrning och öppenhet.

De nya reglerna ska omfatta verksamhet inom skolväsendet och äldreomsorgen samt sådan hälso- och sjukvård som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Vidare omfattas HVB-hem, all verksamhet inom socialtjänstlagen (SoL), LSS och personlig assistans (LASS) som bedrivs i privat regi.

Danderyds kommun har valt att särskilt kommentera den del av betänkandet som avser förslag om vinsttak. Detta utifrån aspekten hur förändringar av marknadens förutsättningar kan komma att påverka utförare inom välfärdssektorn negativt, dels förslagets negativa konsekvenser för medborgarnas möjlighet att välja bland en mångfald utförare.

Flera av de avsnitt som ingår i delbetänkandet är föremål för ytterligare utredning, varför Danderyds kommun i dessa delar avvaktar slutbetänkandet.

Förslag på vinsttak

Kommunens yttrande:

Danderyds kommun ger sedan början av 1990-talet invånarna möjlighet att välja skola, barnomsorg och hemtjänst, och sedan dess har valfriheten utökats till att omfatta än fler områden. Valfriheten förutsätter en mångfald verksamheter den enskilde kan välja bland, och mångfalden förutsätter i sin tur konkurrens på lika villkor. Kommunens beställarnämnder och

-förvaltningar ska behandla alla verksamheter och utförare lika, där kommunal och privat verksamhet konkurrerar på lika villkor. Samtidigt ska verksamheternas kvalitet och resultat utvärderas kontinuerligt, på så sätt att den enskilde kan ta del av uppföljningen och utifrån den göra sitt val. Danderyds kommuns erfarenheter av valfrihet och mångfald är mycket goda. Konkurrensen har medfört en positiv kvalitetsutveckling, även inom de kommunala verksamheterna.

Konkurrens är ett vedertaget verktyg för att öka kvalitet och effektivitet. Detta visar forskning inom företagsekonomi. Jämförelser med privat verksamhet är grundläggande för att kommunal verksamhet ska kunna utvecklas över tid. Danderyds kommun var tidigt ute med att införa en decentraliserad organisation med självständiga resultatenheter inom ramen för en beställare-utföraremodell. Det arbetssättet har, i kombination med konkurrens från privata aktörer, givit goda resultat såväl verksamhetsmässigt som ekonomiskt. Den pengersättning som kommunen ger - lika för alla aktörer inom respektive välfärdsverksamhet - utgör i sig en begränsning för utförare att bedriva verksamhet med övervinster.

Danderyds kommun noterar med stor förvåning att någon analys av kvalitetsbegreppet inte finns med i delbetänkandet. Den ligger som ett tilläggsdirektiv och kommer att behandlas först i slutbetänkandet. Analysen ska ge svar på hur olika kvalitetsmått kan användas strategiskt för uppföljning av utförda välfärdstjänster, t.ex. vid upphandling. Danderyds kommun anser att kvalitetsbegreppet utgör själva grunden för hur välfärdstjänster ska kunna bedömas och utvärderas, inte minst av medborgarna. Denna del borde således ha varit utgångspunkten för resonemanget om det finns behov av vinsttak. År 2015 lagstodgades för övrigt att kommunfullmäktige ska anta ett program för uppföljning och insyn i välfärdssektorn (3 kap KL 1991:900.). Ur det perspektivet ter det sig än märkligare att kvalitetsbegreppet rätt och slätt har avfärdats i delbetänkandet.

En begränsning av rörelseresultatet kommer enligt utredaren innebära att motsvarande medel istället skulle kunna användas till ökad personaltäthet eller andra kvalitetshöjningar. Danderyds kommun anser att det måste finnas ett förtroende för att utföraren/företagaren använder sina resurser på bästa sätt för att få ut en bra verksamhet. Att en verksamhet har hög kvalitet är ju en förutsättning för att brukare/elever/kunder ska välja just den verksamheten. Detta styrks av Danderyds kommuns egna erfarenheter som tydligt visar att skolor över tid satsar sina resurser i olika hög grad på t ex skollokaler, lärarresurser, kringresurser mm och ändå når höga kvalitetsmål. Skolorna i Danderyds kommun har bland de bästa resultaten i Sverige. Kvalitetshöjande arbete av olika slag är således inte avhängigt en begränsning av verksamhetens överskott. Dock ska givetvis kvaliteten kontinuerligt följas upp och säkerställas i såväl privata som kommunala välfärdsverksamheter.

Rent generellt är Danderyds kommuns inställning att förslaget till begränsat vinstuttag skapar nya regelverk vilka leder till ökade kontrollbehov och därmed höga administrativa kostnader. Vi ser allvarligt på och ställer oss bakom de synpunkter på förslaget som framförts av Förenade auktoriserade revisorer, FAR. FAR menar att förslaget öppnar för möjligheter till subjektiva tolkningar av de nya regelverken. Som exempel kommer företagen att kunna välja mellan olika redovisningsprinciper, vilket innebär "lagliga" möjligheter att frångå regelverken. Revisorerna pekar även på risk för underkapitalisering av välfärdsföretagen och på svårbedömda gränsfall ur ett revisionsperspektiv.

Danderyds kommun befarar att förslaget kan leda till att färre privata utförare kommer verka i kommunen i och med resultatbegränsningen. Kommunen utvecklar idag sin beställarroll både inom skola och omsorg, för att med hög kompetens kunna hantera en välfärdsmarknad med en mångfald av utövare och där både kommunala och privata utförare ska kunna verka. Delbetänkandet är därför ett steg tillbaka avseende utvecklingen av morgondagens kommun. Ytterst skulle förslaget om begränsat vinstuttag – om det förverkligas - allvarligt begränsa medborgarnas möjlighet att välja utförare inom välfärdsverksamheterna.

Olle Reichenberg
Kommunstyrelsens ordförande